

Izbaja vsak četrtik in valja s pošiljavo vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrt leta 20 K. Izven Jugoslavije 50 K. Naročnina se pošlje na upravnishvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroska cesta št. 5. List se dopolnjuje do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. — Telefon št. 220. —

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udije „Kasni, tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvu sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cena inseratov po dogovoru. Za vsakršne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so pošiljne proste. — Telefon št. 220. —

33. številka.

Maribor, dne 18 avgusta 1921.

55. letnik.

Naš kralj Peter I. umrl.

Iz Beograda je prišla v torek zvečer vest, da je umrl naš kralj Peter I. Ze delj časa je več ali manj bohtal in trpel vsled bolezni, ki si jih je nakopal pri svojem res požrtvovalnem delu za srbski narod in za jugoslovansko ujedinjenje. Se pred kratkim časom je navidezno prebolel pljučno vnetje, ki pa se je zadnje dni obnovilo in povzročilo njegovo smrt.

Kralj Peter I. je bil prvi jugoslovanski vladar, ki je vladal državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Menda ni skozi stoletja in stoletja krunane glave, ki bi si toliko izkusila, kakor ravno kralj Peter I. In ravno vsled ogromnih izkušenj, ki mu jih je naklonila usoda, mora biti posebno blizu srca onemu, ki hrepeni in se bori za najlepše in najboljše: dušni in telesni blagor svojega naroda, za njegovo moč in svobodo.

Ravna in preprosta kmetska hiša je dala Srbom njihovega osvoboditelja Crnega Jurija, pradedu Petrovega. V duhu svojega prednika-začetnika je deloval tudi kralj Peter I. in dovršil to, kar je Crni Jurij začel. Ne, ni dovršil le tega, kajti ni zjediniil le vseh Srbov v eni državi, temveč prinesel je narodno svobodo tudi Hrvatom in nam Slovencev. Zali Bog, da mu ni bila naklonjena usoda, tako, da bi videl vse Slovence svobodne, kakor je sam često želel.

Drugi vladarji so prišli do prestola po svojem rojstvu, kralja Petra je pozval na prestol leta 1903 srbski

narod in ko je prvič stopil na svobodna tla, jih je v svoji veliki ljubezni poljubil in se isti dan rajal med ljudstvom z vso svojo preprostostjo in zaupljivostjo.

Kralj Peter I. je bil izkušen mož in imel je srečo, da je izbral in zbral krog sebe najboljše sinove svojega naroda ter z njimi srečno vodil skozi vse težave, bridkosti in pretežavne izkušnje svoj narod, ter mu pripravil slavo in moč.

Za vlade kralja Petra je največ deloval največji dosežani srbski politik Protić za umstveno in gospodarsko povzdigo svojega naroda. Kralj Peter je znal dobiti iz vrst lastne vojske najboljše voditelje, kakor sta bila nesmrtni vojvoda Putnik in vojvoda Mišić.

Kot vladar je bil Peter I. strogo parlamentaren. Nikdar ni hotel odločevati sam, temveč vedno je potrdil le to, kar je potrdila večina poslancev — kot zastopnikov ljudstva. Večkrat se je izrazil, da se smatra le za nekakega dednega predsednika svobodnih državljanov. On ni imel in ni hotel imeti oblasti, kakor so jo imeli drugi vladarji. S tem je hotel vedno poudariti, naj si le ljudstvo samo z volitvami kuje svoje usodo. To je ena najlepših lastnosti res ljudskih vladarjev.

Kralj Peter je gorel za svobodo svojega naroda, kakor le malokdo drugi. Se kot malopremozhen princ je šel leta 1875 na bosanska tla ter pod imenom Peter Mrkonjić žrtvoval imetje in tvegal naštetokrat življenje v bojih kri-

stjanov proti Turkom. Ze prej pa se je boril leta 1870-71 na strani Francozov v prvih vrstah proti Nemcem. Tekom njegovega vladanja mu je bilo naklonjeno, da je v zvezi z Bolgari — strl za vedno v Evropi turško silo, ki nam je prizadjala skozi dolga stoletja toliko gorja.

V svetovni vojni je doživel največje duševne in telesne muke, saj so nam dogodki se vsem v živem spominu in ni potrebno, da bi jih tukaj ponavljali. Ali nikdar ni obupal, nikdar ni klonil svoje glave, ker je veroval v svojo pravično stvar, veroval v Onega, ki dobro plačuje in hudo kaznuje, veroval v ljubezen svojega naroda in njegovo bodočnost. Njegova vera ga ni vara: dočakal je po dnevih strašnega ponižanja in trpljenja dneve narodne svobode svojega naroda in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno veliko in močno državo, kateri je bil on prvi kralj.

Toda vse neizmerno telesno in duševno trpljenje, ki ga je moral doživeti in prestati, je strlo njegovo telo in samo kratko časa se je zamogel radovati sadov dela svojega in svojega naroda. Bolezen je neizprosno glodala njegovo telo in tako je zadnji čas moral njegov sin Aleksander izvrševati vladarske dolžnosti. Sedaj je smrti zatisnila trudnemu popotniku trudne oči in mirno je preminul naš prvi jugoslovanski kralj. Vsepravični Bog mu boji plačnik, mi pa se hvaležno klanjamo kot svobodni državljani spomihu našega kralja — osvoboditelja!

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Izvrsten zdravnik je bil tisti, ki mi je odrezal, iz visokih sol je pil. Latinščino je prodajal na mernike, bogvedi kaj vse je se znal. — Temu ni nič pomagalo, obesili so ga kot psa in sušili na soncu, prav kot druge njegove tovariše rokomavharje. — Ti so bili Robertovi možje, da, in tako se zgodi vsikdar, če ladiji izpreme nje njeno ime. — Kakor je bila krščena, tako naj ostane njeno ime, pravim jaz — ali pa se zgodi nesreča, in tako se bilo s Kasandro, ki nas je se zdrave pripeljala domov iz Malabarja, tako je bilo tudi s staro Flintovo ladjo Walrus, ki sem jo videl vso oškropljeno s krvjo, preden se je pogreznila, z vsem zlatom, kar ga je bilo na njej!

„Ah!“ je poln občudovanja vzkliknil drug glas, ki sem v njem spoznal najmlajšega našega mornarja, „Flint, to je bil cvet vseh mornarjev, kajne?“

„Tudi Davis je bil mož na svojem mestu, vsekakor“, je odgovoril Silver. „Nikoli se nisem vozil z njim. Englan-

je bil moj prvi mojster, za njim pa — Flint, to je zgodovina moje preteklosti. Sedaj se pa vozim na lastno pest, da tako povem. Mnogo vode sem že prebrodaril, več nego je povprečno navedni mornar prebrodi v svojem življenju. Zeti bi moral sadove svojih trudov — pa se bo že prišlo, treba je se nabirati in stediti. In kje so Englovci možje? — Bogvedi! — In Flintovi? — Da, večina jih je na tej ladiji, vsi željni in koprneči po zlatu. — Saj so bili nekateri že res naravnost berači. — Stari Peter — tisti, ki je bil slep, — je do 1200 funtov zapravil na leto, in živel kakor lord. Kje je sedaj? — Mrtev je in pod grudol! Toda pred dvema letoma, pri moji berglji, je mož že stradal! Beračil je, kradel, ubijal, pa kljub temu stradal —!“

„Kajpada! Tak posel ne nese veliko!“ je dejal mladi mornar.

„Ne nese mnogo tistim, ki so nerodni, prav gotovo da ne, ne tak posel in ne kak drugi!“ je vzkliknil Silver. — „Ampak glejte, vi ste še mladi človek, pa brihten, da mu ga ni para! Koj ko sem vas prvokrat videl — sem to spoznal! In govoril bom z vami, kakor mož z možem!“

Mislite si, kako me je grabila jeza, ko sem čul, da se je ta-le odurni, stari zločinec laskal drugemu z ravno istimi besedami, kakor pred nedavnim časom meni! Skozi sod bi ga bil za bodel v srce, ko bi ga bil mogel!“

On pa je govoril dalje in ni mislil na to, da bi ga utegnil kdo slišati.

„Vidite, tako je s srečolovci! Divje je njihovo življenje, vešala tvegajo dan na dan, pa jedo in pijejo, kar le morejo v sebe spraviti! In ko je eno potovanje pri kraju, pa imajo toliko sto zlatov v žepu, kakor bi sicer pri drugem poslu imeli vinarjev! Seveda, večinoma gre vse za rum in za razkošnost in ko so vse pognali, pa hajd — spet na morje, berači do same srace!“

— Jaz pa ne vozim tako! Vse hranim in naložim, nekaj tu, drugo tam in ne preveč na enem mestu, da ne zbudim suma. Danes štejem 50 let, veste, ko se vrnem iz tega pota, bom začel živeti poštem življenje, prav zares da! — Casa dovolj še, bodele rekli. — Ej, pa jaz sem se navadil na udobno življenje, nikoli si nisem odrekel nobene želje, mehko sem spal in dobro jedel, — razen če sem bil na morju. In ka-

ko sem začel? Na krovu kot navaden mornar, kakor vi!“

„Ampak ves vaš denar je izgubljen, ne? Saj se ne smete več prikazati v Bristolu!“

„Kje pa mislite, da je moj denar?“ je vprašal Silver zaničljivo.

„V Bristolu, v bankah in hranilnicah!“

„— je bil!“ je odgovoril kuhar. — „Je bil! Tistikrat, ko smo dvignili sidro. Toda moja stara ga je že vsega spravila na varno! In „Daljnogled“ je prodan, hiša in obrt in gostilniška oprema, vse, in moje staro dekle je slo na pol. Povedal bi vam, kje se znašdeva, ker vam zaupam, pa tovariši bi utegnili postati ljubosumni na vas!“

„In mislite, da jej morete zaupati?“

„Srečolovci navažno ne zaupajo eden drugemu in prav storijo, da ne verjemite mi! Ampak veste, jaz imam takele svoja posebna pota! Če bi kaj moj tovariš — ki mene pozna, takega mislim — hotel zadržati komu vrv, staremu Johnu Silver je ne bo!“

Dalje prihodnili.